

सफन्या ग्रंथ

लेखक : सफन्या संदेष्टा

काळ : स्थिर पूर्व 640 ते 609.

सफन्या ग्रंथ हे तीन अंध्यायांचे लघु पण अत्यंत तीव्र आणि गंभीर स्वरूपाचे ग्रंथ आहे. यात देवाच्या न्यायाचा “परमेश्वराचा दिवस” हा मुख्य विषय आहे – तो दिवस जेव्हा देव आपल्या सर्व शत्रूंवर न्याय करील आणि आपल्या लोकांना पुन्हा उभे करील. संदेष्टा सफन्या हा यहूदाचा राजा योशियाच्या काळात (इ.स.पूर्व 640-609) देवाचे वचन जाहीर करणारा होता. त्याच्या काळात लोक मूर्तिपूजा, भष्टाचार आणि अन्यायात बुडाले होते. सफन्याच्या संदेशात देवाचा संताप, राष्ट्रांवरील न्याय आणि शेवटी इस्लामसाठी मिळणारी आशा या तीन गोष्टी स्पष्टपणे दिसतात. सफन्या सांगतो की देव संपूर्ण पृथ्वीवर न्याय आणेल. लोक देवाकडे दुर्लक्ष करून खोट्या देवतांची पूजा करत होते. देव म्हणतो की, “तो मनुष्य, पशू, पक्षी आणि मासे यांच्याही नाशास कारणीभूत ठरेल” – म्हणजे पापाचा परिणाम सृष्टीच्या सर्व स्तरांवर जाणवेल. तो विशेषतः यरुशलेम आणि यहूदावर न्याय करील, कारण त्यांनी सत्य, न्याय आणि देवावरील श्रद्धा सोडली होती. परमेश्वराचा दिवस अंधकाराचा, संकटाचा आणि विद्वंसाचा दिवस ठरेल. त्या दिवशी संपत्ती, सत्ता किंवा सोनं-रूपं काहीही उपयोगी पडणार नाही. तरीसुदृढा, देव फक्त नाशासाठी नाही, तर शुद्धतेसाठी कार्य करतो. सफन्या लोकांना आव्हान करतो – “नीतिमत्ता आणि नम्रता वर अवलंबा, म्हणजे कदाचित तुम्ही परमेश्वराच्या क्रोधदिनी दृष्टीआड व्हाल.” तो सांगतो की देव नम लोकांना वाचवील आणि त्यांना आपल्याजवळ ठेवील. गर्विष्ठ आणि अन्यायी लोकांचा नाश होईल, पण नम आणि श्रद्धाळू लोक परमेश्वराच्या संरक्षणाखाली राहतील. देव आपल्या लोकांना कैद आणि अपमानातून मुक्त करील.

सफन्या आपल्या काळातील राष्ट्रांवरही न्याय जाहीर करतो – पलिष्ट, मवाब, अम्मोन, कूश आणि अश्शूर यांसारख्या देशांवर देवाचा हात चालेल. विशेषत: निनवे या गर्विष्ठ नगराचे पतन तो भाकीत करतो. निनवे म्हणत होते, “मीच एकटी आहे, माझ्यासारखे दुसरे कोणी नाही,” पण देव तिला उजाड आणि ओसाड करून टाकतो. हे दाखवते की देव अभिमान सहन करत नाही. जो स्वतःला उंच करतो, त्याला देव खाली आणतो.

शेवटच्या अध्यायात सफन्याचा आवाज आशेचा होतो. देव म्हणतो की तो आपल्या लोकांना पुन्हा एकत्र करील, त्यांना लाजेपासून मुक्त करील, आणि त्यांच्यासाठी आनंद करील. “परमेश्वर तुझा देव, तुझ्यामध्ये आहे; तो तुझ्याविषयी आनंद मानील.” देवाचा हा प्रेमळ स्वरूप न्यायाच्या मागे लपलेला आहे – तो शिक्षा करतो, पण त्याचा हेतू नेहमी पुनस्थ॑पनाच असतो.

सफन्याचा ग्रंथ आपल्याला शिकवतो की देव न्यायी आहे, पण त्याच वेळी करूणामयही आहे. तो पापाकडे दुर्लक्ष करत नाही, पण जो नम्रतेने त्याच्याकडे वळतो त्याला तो उभे करतो. “परमेश्वराचा दिवस” हा भयाचा दिवस असला, तरी त्याच दिवशी देव आपल्या लोकांसाठी तारणाचा दिवस ठरवतो. त्यामुळे सफन्याचा संदेश आजही जिवंत आहे – अन्याय, अभिमान आणि पापाचा शेवट विनाशात होतो, पण देवावरील विश्वास, नम्रता आणि नीतिमत्ता, ह्यांवर चालणाऱ्यांसाठी देव नेहमी दयेचे दरवाजे उघडे ठेवतो.